

Barne- og familiedepartementet - BFD

Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 22/01848-2
Arkivkode: F40 &00
Saksbehandler: Gro Sannes Nordby
Deres referanse:
Dato: 25.10.2022

KS Høringssvar høring av forskrifter til ny barnevernlov.

Forskrift om barns medvirkning i barnevernet. Forskrift om samtaleprosess. Forskrift om krav til kvalitet og godkjenning av barnevernsinstitusjoner. Forskrift om sentre for foreldre og barn.

Forskrift om barns medvirkning i barnevernet

Generelle betraktninger

Det fremgår som kjent av ny barnevernslov § 1-4 første ledd at alle barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter barnevernsloven. Barn har rett til å uttale seg til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke, og uten at foreldrene informeres om samtalen på forhånd. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal bli lyttet til, og barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.

Flere kartlegginger og tilsynsrapporter i nyere tid peker imidlertid på, at barns medvirkning bør styrkes i det kommunale barnevernet. Dette understøttes av funn i nyere forskning relatert til barnevernets arbeidsprosesser og dokumentasjon av dette. KS anerkjenner derfor utfordringsbildet knyttet til den faktiske gjennomføringen av medvirkning, som legges til grunn for utarbeidelsen av denne forskriften. KS støtter derfor også departementets intensjon og formål med forskriften, om å ytterligere styrke fokuset på barns rett til å bli hørt og tatt på alvor i møte med det kommunale barnevernet.

KS har over tid vært opptatt av etablering av arbeidsprosesser som legger til rette for barn og unges medvirkning på både individ- og systemnivå i det kommunale tjenesteapparatet og er derfor positive til økt oppmerksomhet knyttet til dette.

Konkrete innspill

Tillitsperson

Departementet viser til evaluering av ordning om barns rett til tillitsperson og behovet for å tydeliggjøre slik at ordningen lettere kan tas i bruk i kommunene. KS støtter behovet for en mer fleksibel ordning tilpasset barn og unges ønsker og behov. KS støtter også forslaget om at kommunen ikke formelt skal

oppnevne, ansette eller administrere tillitspersonen, men påse at tillitspersonen fremlegger politiattest og undertegner taushetserklæring.

Vi støtter likeledes at det bør være opp til kommunen å vurdere kompensasjon av reiseutgifter til tillitspersonen der det synes hensiktsmessig med hensyn til avstand mv.

Barns medvirkning i nemnda

Departementet foreslår å forskriftsfeste barnevernstjenestens oppgaver i forskriften § 10. KS er enig i barnevernstjenesten vil ha en viktig rolle i å ivareta barnets medvirkning hvis barnets sak skal fremmes for barneverns- og helsenemnda. I dette ligger ansvaret for å sikre at barnet får tilstrekkelig og tilpasset informasjon om de ulike måtene barnet kan medvirke på, slik at barnet kan ta et selvstendig og opplyst valg om ønsket uttaleform. KS støtter videre at nemnda gis oppgaver knyttet til administrasjon av talspersonsordningen, samt sikring av fremstilling av referat og innhold innlemmes i forskrift.

Økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene

Departementet peker på at forskriften innebærer enkelte administrative konsekvenser for kommunene og at barnevernstjenesten kan komme til å bruke mer tid på retten til medvirkning enn i dag. Det vises til at forskriften kan medføre praksisendringer som mer tid til forberedelser, gjennomføring og ikke minst dokumentasjon av samtaler med barn. KS er likevel enig med departementet i at økt medvirkning fra barn kan gi gevinster i form av mer informasjon og bedre grunnlag, for å vurdere hva barn og familier i er behov av i form av hjelp og tiltak.

Innspill og spørsmål til formuleringer i forskrift

I forskriftens §§ 1-3 knyttet til formål, hvem forskriften gjelder og retten til å bli hørt; det kan her være behov for å presisere hvem som kan snakke med barnet, da det kan være ønsket fra foreldrene om at en objektiv utenforstående person snakker med barnet. Det kan også være hensiktsmessig å vise til at det for mange barn kan være vanskelig å velge å uttale seg grunnet lojalitet til foreldrene. Det kan også oppstå situasjoner uten samtykke der barnets rett til medvirkning kan bli satt opp mot barnets rett til beskyttelse.

§ 4 punkt, f) vises det til at barnet skal få informasjon om hva som vil skje videre med barnets uttalelser og saken for øvrig. Det er her viktig at barnet orienteres eksplisitt om hvor ansvaret for beslutninger ligger. Barn kan her oppleve ansvar ved at de har uttrykt seg, som kan være vanskelig uavhengig av resultat og beslutning.

§ 7; det bør her klargjøres hvordan tjenesten forholder til situasjoner hvor barnet selv velger en tillitsperson etter samråd med foreldrene, hvor det er grunn til å tro at tillitspersonen ved motstridende interesser kan være mer opptatt av foreldrenes enn barnets interesser.

§ 12; Når det gjelder nemdsleders valgfrihet med hensyn til sted for direkte uttalerett, er det viktig å være oppmerksom på at barn i deler av landet i praksis må reise langt og i noen tilfeller overnatte. Det vil i slike tilfeller ofte være bedre for barnet å være i vante omgivelser, og at nemnda heller besøker barnet og avholder samtaler i egne lokaler nær barnets oppholdssted.

§ 15; Her kan det være relevant å henvise til forvaltningslovens habilitetsregler.

Forskrift om samtaleprosess i barneverns- og helsenemnda

Departementet kan som det vises til i barnevernsloven § 14-14 fjerde ledd, gi forskrifter om gjennomføring av samtaleprosess.

Barnevernstjenesten skal allerede i dag vurdere om saken kan være egnet for samtaleprosess (Prop. 84 L (2019-2020)). Det gjelder som kjent også når kommunen har fremmet sak om tvangsvedtak, med mindre hensynet til barnet taler mot det. KS er enig i at samtaleprosess kan gi bedre kommunikasjon og dialog, samt et bedre grunnlag for å komme frem til gode løsninger til barnets beste.

Tilgang på statlige tiltak

Departementet foreslår å presisere i forskriften at bruk av alternative tiltak må avklares med Bufetat, samt at Bufetat ikke har plikt til å tilby flere tiltak samtidig. KS vil her påpeke behovet for tilgang på statlige tiltak som kan imøtekomme det enkelte barns behov.

Økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene

Forskriften har tatt utgangspunkt i gjeldende regler for samtaleprosess og KS er derfor enig med departementets vurdering av at forslaget ikke inneholder nye regler og krav som innebærer vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Innspill og spørsmål til formuleringer i forskrift

I § 3 om barnets deltakelse og medvirkning i samtaleprosess vises det til at barn som ikke har partsrettigheter, men rett til å medvirke, skal gis anledning til å uttale seg før møtet. KS stiller spørsmål ved om retten til å medvirke i forkant dekker retten til medvirkning i forhold til eventuelle forslag som kommer opp under møtet. Det samme gjelder under § 7 og bruk av sakkyndige og midlertidige ordninger. Også her bør barnet få mulighet til å uttale seg om forslag underveis i møtet.

I § 6 står det at partenes prosessfullmektiger har møteplikt. Det bør presiseres at prosessfullmektigen har møteplikt sammen med sin part, dvs. fysisk tilstedeværelse.

§ 11 om møtebok bør det av hensyn til barnets rettssikkerhet inntas i møteboken hvordan avtalen om en midlertidig ordning svarer til en situasjon hvor barnet kan vedbli i en alvorlig omsorgssviktsituasjon, men hvor alvorlet/skadepotensialet reduseres grunnet midlertidige ordninger. Det bør også komme frem om midlertidige ordninger eller kompensierende tiltak er foreslått tidligere av barnevernet, uten samtykke til gjennomføring. Kommunene opplever i økende grad krav om erstatning for skade som personer har pådratt seg som følge av unnlatt inngripen fra barnevernet. Erstatningsrettslig vil det derfor være viktig for kommunen å synliggjøre enighet om midlertidige løsninger som kan innebære at barnet vedblir i en omsorgssviktsituasjon.

Forskrift om krav til kvalitet og godkjenning av barneverninstitusjoner, og forskrift om sentre for foreldre og barn

Departementet viser til at ny forskrift samler bestemmelser om kvalitet, godkjenning og internkontroll i barnevernsinstitusjoner i én felles forskrift. Forslaget til ny forskrift viderefører derfor i stor grad

innholdet i dagens forskrifter. Forlaget til ny samlet forskrift antas derfor ikke å ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunene.

Med hilsen

Helge Eide

Områdedirektør

Samfunn, Velferd og Demokrati

Kristin Holm Jensen

avdelingsdirektør

Oppvekst, Kultur og Utdanning